

College van burgemeester en wethouders
Gemeente Tubbergen

Betreft: Advies Aanvalsplan Armoede en Schulden 2023 – 2026

Datum: 19 februari 2024

Geacht college,

Aan de adviesraad is gevraagd een advies te geven over het aanvalsplan Armoede en Schulden 2023-2026 (hierna te noemen aanvalsplan).

Alvorens op de inhoud in te gaan hebben wij de behoefte enkele opmerkingen te maken over het proces. Armoede is een veelkoppig monster en het is daarom ook terecht dat dit thema breed wordt ingestoken. Het aanvalsplan bestaat naast diverse evaluaties uit zowel het voorkomen als bestrijden van armoede, waarbij het plan verder onderbouwd is door diverse bijlagen.

In eerste aanleg hebben we het aanvalsplan op 8 december ontvangen, maar door technische problemen konden we dit niet inzien. Doordat we in het voortraject niet zijn meegenomen, was het voor ons niet duidelijk dat dit een adviesaanvraag betrof, maar ook niet de omvang van het aanvalsplan. Het plan is uiteindelijk 18 januari alsnog bij ons aangeleverd, met het verzoek om binnen 4 weken een advies uit te brengen. Waar wij vooral een probleem mee hebben is dat wij in het voortraject van een dergelijk omvattend plan niet zijn meegenomen, maar het plan gepresenteerd krijgen met het verzoek om binnen de gestelde termijn een advies uit te brengen. Hierdoor ontstaat er veel tijdsdruk om de inhoud eigen te maken en het levert onnodige vragen en opmerkingen van onze kant op. Deze hadden in een voortraject al kunnen worden beantwoord en meegenomen in het plan. Dit zou zowel het plan als onze advisering ten goede zijn gekomen.

In het aanvalsplan wordt ingegaan op groepen die een grotere kans op schulden hebben. De vraag die de adviesraad heeft is of dit in zijn algemeenheid is of dat dit ook in Tubbergen is onderzocht. Ofwel, welke groepen kennen in Tubbergen schuldenproblematiek? Daarbij adviseren wij om ook de doelgroep langdurig zieken en mensen met langdurig zieke kinderen tot de groep met een grotere kans op armoede c.q. schulden aan te merken, vanwege de terugval in inkomen en hogere zorgkosten binnen deze doelgroep.

Voor schulden wordt specifiek gewezen op mensen met een hoger inkomen in combinatie met hoge schulden. De vraag die wij hebben is wie vallen er precies binnen deze doelgroep en wat kan de gemeente voor deze groep betekenen?

De vertaalslag van al deze groepen naar specifiek beleid of acties ontbreekt in het aanvalsplan. Wij adviseren om dit alsnog toe te voegen.

Er wordt een brede definitie van armoede gehanteerd, waarbij is aangegeven dat de mate waarin armoede in onze gemeente voorkomt moeilijk in beeld te krijgen is. Tegelijkertijd is het doel van het beleidsplan: onze inwoners zijn in 2026 minimaal even gezond als in 2021.

Hoe kun je dit doel evalueren in 2026 als je armoede wat betreft de brede definitie niet in beeld hebt?

De inkomenscijfers in de gemeente Tubbergen worden op bladzijde 8 van het aanvalsplan weergegeven. De toelichting met daarbij de ontwikkeling roept vragen op. Naar onze mening kloppen

de genoemde getallen en percentages niet (allemaal). Onze vraag is om hier nog een keer goed naar te kijken en daarmee een juist vertrekpunt te hebben.

In de evaluatie van het armoedebeleid staat dat het gevoerde beleid vanaf 2015 en de diverse interventies positief hebben bijgedragen aan de bekendheid van de regelingen voor minima. Wij willen als opmerking meegeven dat wij deze conclusie niet delen. Wij hebben de indruk dat de regelingen voor minima (nog steeds) geen algemene bekendheid genieten en niet eenvoudig toegankelijk zijn. Overigens blijkt ook uit de enquête van medio 2019 dat de regelingen bij iets meer dan de helft van de respondenten onbekend zijn.

Bij het onderdeel dreigende armoede, onderdeel van de pijler voorkomen van armoede, hebben wij de vraag wat de gemeente Tubbergen eigenlijk nu al doet op dit punt. Onder het kopje 'wat doen we al' zijn vrijwel uitsluitend zaken benoemd die de gemeente wil gaan doen.

Voor dreigende armoede zal nieuw beleid worden ontwikkeld. Hierbij worden stakeholders, waaronder de adviesraad, betrokken. De vraag die dit oproept is hoe de gemeente "specifieke indicatoren voor analyse en identificatie wil identificeren" en hoe "specifieke behoeften" wordt gedefinieerd.

Wat bijzondere bijstand betreft zullen de beleidsregels geactualiseerd worden. Ons advies is om de adviesraad ook hierbij te betrekken.

Voor verborgen armoede zal een plan van aanpak ontwikkeld worden, zodat verborgen armoede beter bestreden kan worden. Bij het onderdeel evaluatie wordt gesproken over beleid i.p.v. een plan van aanpak. Ergo, ook hier adviseren wij om de adviesraad (tijdig) te betrekken bij de totstandkoming van zowel beleid dan wel een plan van aanpak.

In het onderdeel Monitoring & Evaluatie wordt gesproken over de evaluatie van het beleidsplan schulddienstverlening. Dit is echter maar een onderdeel van het aanvalsplan. Wij gaan ervan uit dat hier ook het aanvalsplan wordt bedoeld. Is dit niet het geval, dan is de vraag van de adviesraad waarom het gehele aanvalsplan niet gemonitord en geëvalueerd gaat worden? De adviesraad zal ook in de monitoring en evaluatie worden betrokken. Wat wij in zijn totaliteit missen is een tijdschema wat, wanneer gemonitord en/of geëvalueerd zal worden. Daarbij mist ook de planning in de tijd van het nog te maken beleid c.q. beleidsregels (dreigende armoede, verborgen armoede, bijzondere bijstand).

Het aanvalsplan Armoede en Schulden 2023 – 2026 is een breed aangevlogen beleidsstuk, waarbij het vooral gaat over voorkomen en bestrijden van armoede. De adviesraad is van mening dat het goed is dat er een integrale benadering is van armoede en schulden. Juist de samenhang in de verschillende onderdelen maakt naar de mening van de adviesraad dat er ook samenhang moet zitten in de uitvoering van het aanvalsplan en de monitoring en evaluatie. Wij geven daarom ook het advies om hier specifiek aandacht voor te hebben.

Resumé Vragen en opmerkingen:

- Het proces m.b.t. de totstandkoming van het advies is niet goed verlopen. Vroegtijdiger betrekken van de adviesraad kan zowel een dergelijk omvattend plan als onze advisering ten goede komen.
- Zijn de groepen die een grotere kans op schulden hebben ook in Tubbergen onderzocht?
- Wie vallen binnen de doelgroep van mensen met een hoger inkomen in combinatie met hoge schulden? En wat kan de gemeente voor deze groep betekenen?

- Hoe kan het doel van het aanvalsplan geëvalueerd worden als belangrijke onderdelen niet inzichtelijk zijn?
- De weergegeven inkomenscijfers roepen vragen op. Vraag is om deze cijfers nogmaals te beoordelen en waar nodig aan te passen.
- De adviesraad heeft de indruk dat de regelingen voor minima (nog steeds) geen algemene bekendheid genieten, in tegenstelling tot de indruk die gewekt wordt bij de evaluatie van het armoedebeleid.
- Graag toelichting wat wordt bedoeld met “specifieke indicatoren voor analyse en identificatie wil identificeren” en “specifieke behoeften” bij het onderdeel dreigende armoede.
- Wordt alleen het beleidsplan schulddienstverlening gemonitord en geëvalueerd of het gehele aanvalsplan?

Resumé Advies:

- Wij adviseren om ook langdurig zieken en mensen met langdurig zieke kinderen als groep aan te merken met een grotere kans op armoede c.q. schulden.
- Maak ook de vertaalslag van de groepen met grotere kans op armoede c.q. schulden naar specifiek beleid of acties voor deze groepen.
- Betrek de adviesraad (vroegtijdig) bij de totstandkoming van aanvullend beleid. Zowel wat betreft dreigende armoede, de beleidsregels bijzondere bijstand als een plan van aanpak c.q. beleid voor verborgen armoede.
- Wij adviseren om een tijdschema te maken wat, wanneer gemonitord en/of geëvalueerd zal worden. Daarnaast adviseren wij ook om een planning te maken m.b.t. de totstandkoming van aanvullend beleid.
- Wij adviseren om de samenhang te blijven bewaken in het gehele plan, zowel bij de uitvoering als bij de monitoring en evaluatie.

Wij hopen dat het college ons advies oppakt en zien graag een reactie van het college op bovenstaande.

Mochten er nog vragen of onduidelijkheden zijn over dit advies, dan gaan we graag het gesprek hierover aan.

Met vriendelijke groeten,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Tubbergen

Gert Hofhuis
Voorzitter